

Colorism bland latina-svenskar

En kvalitativ studie om inom-grupps diskriminering inom den latinamerikanska diasporan i Sverige

Av: Romina Caste och Jennifer Norgren Nordin

Handledare: Nikolay Zakharov
Södertörns högskola | Institutionen för Samhällsvetenskap
Kandidat 15 hp
Sociologi | HT 2017

Förord:

Två författare har skrivit denna kandidatuppsats, Romina Caste och Jennifer Norgren Nordin.

Uppsatsen har bearbetats gemensamt och båda författarna är ansvariga för uppsatsens samtliga delar.

Denna C-uppsats skulle inte vara möjlig utan de informanter som genom sin goda vilja deltagit och besvarat på våra frågor i intervjuerna. Vi vill därför börja med att tacka Er fantastiska människor för den tid ni tagit er att delta i denna studie.

Vi vill också tacka vår handledare Nikolay Zakharov som med sin kunskap och sitt engagemang stöttat oss genom arbetet på uppsatsen.

Stort tack från oss

Romina Caste och Jennifer Norgren Nordin

Abstract:

This C-essay in Sociology aims to examine women with roots from Latin America and their experiences of the phenomenon Colorism within the diaspora and the possible effects. These effects are regarding the women's self-image as well as how they perceive others.

Previous research shows that skin color is given a certain symbolic value within the Latin American countries. Research also shows that this is due to historical events such as the European colonialism which has created a social hierarchy that is being followed to this day and affects the relationships between people. This is exemplified through the belief that a lighter skin tone generally is considered more desirable than a darker skin tone.

The purpose of this study is to examine women with Latin American background and their subjective experiences of the phenomenon. The study uses a qualitative approach where interviews is the chosen method of gathering the empirical data. Six women between the ages of 25-45 has through semi-structured interviews based on themes been asked about their experiences. The themes are regarding the women's possible experiences of skin color and how it is given meaning within family life, their self-image, in their choice of partners and how they perceive others.

The results show that all the women have experienced that skin color has had an impact in their lives in one way or another. This is especially shown within family life where a lighter skin tone is expressed to be beautiful and desirable whereas a darker skin tone is perceived to be something that should be avoided. The impact is also shown through often occurring jokes and statements regarding people with dark skin. The result also showed that all the women perceived themselves as exoticized by others within the Swedish society.

Keywords: Colorism, skin color, women, Latin America

Sammanfattning:

Denna C-uppsats i ämnet Sociologi studerar hur kvinnor med latinamerikanska rötter upplever fenomenet Colorism inom den latinamerikanska diasporan och dess möjliga effekter. Effekter som berör både deras egna självbild men också hur de ser och uppfattar andra.

Tidigare forskning visar att hudfärg har ett starkt symboliskt värde i samhället inom de latinamerikanska länderna. Den visar också hur historiska skeenden som kolonialismen har skapat sociala hierarkier som efterföljs än idag och påverkar relationen mellan människor. Detta exemplifieras genom att en ljus hudton generellt anses som mer önskvärd och intar en hegemonisk ställning gentemot en mörk hudton. Syftet med denna studie är att undersöka kvinnor med latinamerikansk bakgrund egna subjektiva upplevelse av fenomenet och eventuella erfarenheter av detta.

Studien utgår från en kvalitativ ansats där intervjuer är den metod som använts för insamlingen av det empiriska materialet. Sex stycken kvinnor mellan åldrarna 25–45 har genom semi strukturerade intervjuer utifrån teman intervjuats om deras upplevelser. Dessa teman har berört kvinnornas eventuella erfarenheter av hur hudfärg givits betydelse då det kommer till familjelivet, deras självbild, val av partner och syn på andra.

Resultatet visar att alla kvinnor på ett eller annat sätt upplevt att hudfärg haft en betydelse i deras liv. Detta visar sig som starkast inom familjelivet där en ljus hudton uttryckts som vackert och önskvärt medans en mörk hudton anses som något som bör undvikas. Det visar sig också genom ofta förekommande skämt och uttalanden om människor med mörk hud. Resultatet visade också att alla kvinnor upplevde sig själva som exotifierade av andra inom det svenska samhället.

Nyckelord: Colorism, hudfärg, kvinnor, Latinamerika

Populärvetenskaplig sammanfattning:

Syftet med denna C-uppsats är att undersöka hur latina-svenska kvinnor upplever hudfärgs diskriminering inom den latinamerikanska gruppen. Studien genomfördes genom att utföra kvalitativa intervjuer med sex latina-svenska kvinnor från Stockholmsområdet i åldrarna 25–45. Studien visar hur hudfärgs diskriminering och dess effekter påverkar kvinnornas liv. Detta fenomen som kallas för colorism föredrar ljus hudfärg över mörk hudfärg och dess effekter visar sig främst inom familjen och påverkar kvinnornas val av partner, hur de ser på sig själva och hur de ser på andra. Studien visar även att detta är en konsekvens av den koloniala historien i Latinamerika där en social hierarki baserad på bland annat hudfärg har byggt upp samhället.

Nyckelord: colorism, hudfärgs diskriminering, latina svenskar

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING	1
Syfte:	2
Frågeställningar:	2
Uppsatsens disposition:.....	2
2. TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER.....	3
Colorism inom de latinamerikanska samhällena:	3
Postkolonialt perspektiv utifrån den latinamerikanska kontexten:	5
Orientalism och Tropikalisering:	7
Vithetsnormen:.....	7
3. TIDIGARE FORSKNING.....	8
4. METOD	11
Metodval:	11
Urval:	11
Presentation av informanter:	12
Intervjuer:.....	13
Genomförande:	13
Transkribering:.....	14
Kodning och tematisering:.....	15
Generalisering och tillförlitlighet:.....	15
Forskningsetiska överväganden:	16
Teoretiska avgränsningar:.....	17
5. RESULTAT	17
Kännedom om Colorism:	17
Colorism inom familjen:	18
Producering / Reproducering av colorism:	20
Självbild:	22
Passera som vit:.....	24
Synen på andra:.....	24
6. ANALYS	26
7. SLUTDISKUSSION	32
Förslag till vidare forskning:.....	34
REFERENSLISTA	35
BILAGOR.....	37
Bilaga 1	37

1. INLEDNING

Det har skrivits mycket om rasism och främlingsfientlighet i Sverige. Likaså har det skrivits om marginaliserade grupper och hur deras relation till det svenska samhället ser ut. På så vis har stor del av forskningen riktat in sig på förhållandet mellan minoriteter och majoriteten av den svenska befolkningen. Dock har inte många studier gjorts på den form av rasism eller diskriminering som sker inom etniska grupper. Inte heller vad som orsakar detta fenomen och vilka effekter det för med sig. Fenomenet *colorism* beskriver just denna form av inomgrupps diskriminering och har sina rötter i de sociala hierarkier som konstruerades under kolonialismens era. Genom att studera detta ämne är det på så vis vår förhoppning att kunna bidra med något till det sociologiska forskningsfältet gällande fenomenet.

Kolonialismen och dess effekter har sett olika ut världen över men centralt är hur den varit avgörande för mellanmänniska relationer. En viktig faktor att ha i åtanke när det kommer till detta är kolonialismens geografiska utbredning och långa tidsomfattning. Exempelvis utgjordes 85% av jordens landmassa av kolonier och ex-kolonier på 1930-talet. Detta uppvisar en långtgående process som varat över 400 år (Loomba, 2005).

En vanlig missvisande uppfattning när det kommer till kolonialismen är att det tillhör det förflutna. Dock finns det tydliga tecken som uppvisar en pågående reproducering/ producering av koloniala tankegångar.

De latinamerikanska länderna är tydliga exempel på samhällen där de koloniala sociala hierarkierna hängt kvar och fått fortsatta effekter för relationen mellan människor. Detta är något som exemplifieras genom en pågående diskriminering av människor med mörk hud. Det visar sig också genom en preferens för "vithet" och hur detta kopplas samman med normerande ideal. Det är detta fenomen som denna studie ämnar undersöka. Genom att studera kvinnor med latinamerikansk bakgrund och deras relation till hudfärg vill vi undersöka hur koloniala tankegångar verkar inom den latinamerikanska diasporan.

Syfte:

Syftet med denna uppsats är att studera på vilket sätt fenomenet Colorism förekommer och hur det upplevs av kvinnor med latinamerikansk bakgrund i Sverige. Uppsatsen kommer också att undersöka hur colorism påverkar studiens informanter i deras vardagliga liv och dess effekter. Studien har avgränsats till att fokusera på kvinnor i åldrarna 25–40 och deras egna subjektiva upplevelser av fenomenet.

Frågeställningar:

Studien kommer att utgå från följande frågeställningar:

På vilket sätt produceras eller reproduceras colorism i kvinnornas liv?

Vilken inverkan har colorism på kvinnornas självbild och hur de ser på andra?

Vilken roll har de postkoloniala sociala hierarkier som etablerats i Latinamerika haft för colorismens verkan och effekter såsom det framställs i studiens intervjupersoners berättelser?

Uppsatsens disposition:

Uppsatsens disposition kommer att vara som följande. I *kapitel 2* kommer de teoretiska utgångspunkterna colorism, postkolonial teori, tropikalisering och vithetsnormen, som använts i studien att redogöras för. I *Kapitel 3* redogör vi för tidigare forskning som vi ansett vara relevant för studien. I *kapitel 4* redogörs val av metod, urval, genomförande, kodning, generalisering och etiska överväganden. Kapitel ger en detaljerad inblick i hur arbetsprocessen under studien sett ut och vilka viktiga avgränsningar och val som gjorts och varför. I *kapitel 5 och 6* presenteras studiens resultat och analys. Där kommer det empiriska materialet att kopplas till tidigare forskning. *Kapitel 7* erbjuder en sammanfattande diskussion där studiens resultat diskuteras samt förslag till vidare forskning ges. Uppsatsen avslutas med en referenslista över den litteratur som använts i studien samt en bifogad fil av den intervjumall som använts under intervjuerna som gjorts.

2. TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER

Colorism inom de latinamerikanska samhällena:

Colorism är ett begrepp som myntades av författaren Alice Walker 1982 i Amerika och beskriver hur människor baserat på sin hudfärg stigmatiseras på olika sätt i samhället. Den sociologiska forskning som bedrivits kring colorism skiljer ofta begreppet från rasism. Detta grundar sig i att diskursen kring fenomenet uppkom inom det amerikanska samhället där begreppen har givits separata innebörder (Dixon, Telles, 2017). Denna åtskillnad mellan rasism och colorism är dock ingen given uppdelning utan beror på historiska och sociala faktorer. För att förstå skillnaden mellan begreppen är det dock viktigt att belysa deras olika generella innebörder. Rasism definieras som kategoriseringen av människor utifrån fysiska attribut. Colorism berör kategoriseringen av människor utifrån hudfärg där en gradering från ljus hudton till mörk hudton är den drivande faktorn (Dixon, Telles, 2017). Colorism är ett utbrett fenomen som verkar världen över. Således är det också kontextuellt bundet. Denna studie kommer dock att utgå från hur colorism uttrycks och verkar inom de latinamerikanska samhällena.

I Latinamerika är gränserna mellan colorism och rasism inte lika tydliga utan ras och hudfärg är en del av samma koncept då det gäller social kategorisering av människor (Dixon, Telles, 2017). Colorism visar sig där som en rasifierad "inom grupp diskriminering" av människor inom den egna etniska gruppen, där hudfärg såväl som ursprung och fenotypiska drag är avgörande faktorer (Adames, Dueñas, Nayeli, Organista, 2014).

För att förstå colorism i Latinamerika är det viktigt att titta på historien. Fenomenet att gradera människor efter hudfärg har sina rötter i den koloniala ideologin där "vithet" och konstruktionen av det "europeiska utseendet" givits en överlägsen position (Araujo, Quiros, 2013). I motsats till bilden av den vita européén har konstruktionen av den mörka icke-europeiska människan skapats. Vithet har givits normerande krafter och representerar civilisering, intelligens och skönhet medan mörk hud representerat primitivitet, lathet och kriminalitet. Detta koloniala värdesystem har spridits, internaliserats och existerar hos många etniska grupper världen över än idag. Dock förekommer inte de traditionella formerna av de koloniala värdesystemen men den ljusa hudens överlägsenhet och de sociala och systematiska privilegierna består bland etniska grupper världen över på olika sätt (Araujo, Quiros, 2013).

Colorism inom Latinamerika drivs av samma mekanismer men värde-och klassificeringssystemet är bredare. Där finns kategoriseringarna indio/a, trigueño/a, moreno/a och blanco/a och dessa baseras på hudnyanser såväl som ansiktsdrag, ögonfärg och hårtextur (Araujo, Quiros, 2013). Även om colorismen ser olika ut världen över beroende på vilka kategorier som används i de sociala värdesystemen, är vitthetsens fortsatta normerande kraft densamma. Detta exemplifieras genom den globalt växande hudblekning industrin (Dixon, Telles, 2017).

En viktig faktor av colorismen är dess psykologiska konsekvenser och dess kopplingar till kolonialismen. I *svart hud vita masker* (1997) skriver författaren Franz Fanon om hur det är att leva som en svart man i det koloniala Frankrike. Fanon skriver om de psykologiska besvär som förekommer hos de svarta som ett resultat av den koloniala erans rasism. Han menar att dessa problem som uppkommer har genererats av kolonialismen. Fanons bok fokuserar i större utsträckning på svartas erfarenheter men berör ändå kolonialismens effekter för alla människor.

När det kommer till colorism tar Fanon upp flera exempel på hur de svarta har en stark önskan att bli vit och menar att alla deras ansträngningar syftar till att uppnå en vit existens. Han tar upp exempel där en kvinna väljer en man enbart för att göra rasen vitare: ”*varje kvinna på Antillerna söker efter den minst svarta mannen*” (Fanon 1997:58). Denna tankegång skapades eftersom den koloniala makten representerades som överlägsna de koloniserade. Denna idé om över och underlägsenhet har spridits genom kulturell assimilation. Detta har resulterat i att vita människor har associerats och representerat allt det goda i samhället medans svarta människor antingen varit obefintliga eller presenterats på ett förminskande sätt och där deras hudfärg associerats med allt som är ont.

Fanon menar att dessa faktorer gradvis leder till ett mindervärdeskomplex bland de som har koloniserats. Detta är något som lever kvar än idag och Fanon menar att denna internalisering av dessa negativa stereotyper till slut leder till självhät:

”om han har en sådan stark önskan om att bli vit, beror det på att han lever i ett samhälle som möjliggör hans mindervärdeskomplex, i ett samhälle som får sin stabilitet genom att upprätthålla detta komplex, i ett samhälle som hävdar att en viss ras är överlägsen; ju fler svårigheter detta samhälle bereder honom, desto mer neuro-framkallande blir hans situation;” (Fanon 1997:100).

Postkolonialt perspektiv utifrån den latinamerikanska kontexten:

För att kunna förstå fenomenet *colorism* och dess betydelse för individen är det viktigt att sätta det i ett historiskt perspektiv. Således är den postkoloniala teorin ett viktigt verktyg då den beskriver hur den västerländska kroppen genom historiens gång satts i hegemonisk ställning gentemot den icke-västerländska. För att förstå hur begreppet ras, etnicitet och hudfärg givits sin innebörd är därför denna teori fruktbar att använda sig av. Detta teoretiska perspektiv är också fruktbart att använda sig av för att förstå hur begreppet "vithet" konstruerats och givits normerande krafter inom samhällen. Att förstå kopplingen mellan den postkoloniala teorin och "vithet" är viktigt för vår studie. Detta eftersom konstruktionen av "vithet" har varit en drivande faktor i de sociala hierarkier som etablerades under kolonialismens framväxt (Habel, 2012). Att fulländat kunna beskriva denna teori är i sig både omfattande och komplext då den i många avseenden är mångfacetterad. I denna studie har vi dock fokuserat på redogörelsen för den historiska bakgrunden kring de sociala hierarkier som skapats och dess effekter som haft betydelse för relationerna mellan människor i de latinamerikanska samhällena.

Den postkoloniala teoribildningen började som en kritik mot den konventionella sociologin. Beskrivningarna av modernitetens uppkomst baserades på den industriella revolutionen, exempelvis som Webers tes om protestantismen och kapitalismens ursprung. Postkoloniala forskare menade att sociologin inte gav kolonialismen och imperialismen någon större roll i hur det moderna samhället utvecklades. Såsom feministiska forskare kritiserade den konventionella sociologin när det gällde att frånså frågan om genus, kritiserade den postkoloniala kritiken den konventionella sociologin för att vara eurocentrisk och menade att den behöver inkludera erfarenheter från människor från koloniserade samhällen (Giddens, Sutton, 2014). Inom den postkoloniala forskningen finns det flera tolkningar och diskurser om hur det ska forskas kring ämnet. Det som är gemensamt är dock att undersöka hur arvet efter den europeiska kolonialismen har fortsatt att påverka samhällen långt efter de koloniserade länderna har blivit självständiga (Giddens, Sutton, 2014).

För att kunna förstå Colorismens uppkomst inom de latinamerikanska länderna är det viktigt att belysa de historiska skeenden som legat till grund för fenomenet. Forskning identifierar tre centrala historiska eror som haft stor betydelse för det latinamerikanska samhällsklimatet. Dessa är: *erövringen*, *kolonialiseringen* och *post-kolonialiseringen*.

“Erövringen” syftar på de spanska conquistadorernas övertagande av de karibiska öarna och Mexiko under 1500-talet. Denna tid blev startskottet för förslavandet av ursprungsbefolkningar och slavhandeln. Det var också startskottet för en social hierarki där ras och vithet blev viktiga markörer. Således fick det “vita” och europeiska utseendet en överlägsen position i det koloniala samhället (Adames, Dueñas, Nayeli, Organista, 2014).

“Kolonialiseringen” var fortsättningen på spanjorernas erövring. Under denna period förfinades ett stratifieringssystem där raser delades in i en hierarki. Högst upp ansågs *spanjorerna* vara (vita individer födda i Spanien). Sedan kom *kreoler* (ättlingar till spanjorerna som föddes i Amerika) efter dessa kom *mestiser* (individer med både rötter från Europa och ursprungsbefolkningen). Sedan kom *mulatter* (individer med europeiska och afrikanska rötter), *sambos* (individer med rötter från ursprungsbefolkningar och Afrika) och *ursprungsbefolkningen*. Lägst ner på hierarkin var *afrikaner* (Adames, Dueñas, Nayeli, Organista, 2014).

När det kommer till kolonialismen i vissa delar av Latinamerika såg avkolonialiseringen ut på ett annorlunda sätt än i andra delar av världen. Istället för att kampen om självständighet från kolonialmakten leddes av de inhemska invånarna, leddes den istället av den blandade befolkningen som uppstått mellan kolonistörer och ursprungsbefolkningen. Denna politiska process vid namn Mestizaje, skedde genom genetisk och social rasblandning, sedan genom kulturell assimilation där religionen var central och slutligen genom den politik som bedrevs av dessa hybriders ättlingar. Blandade folkgrupper skapade en komplex inre hierarki och uppfattningen av kolonialismen berodde på vilken ställning man hade i denna hierarki.

Även om Latinamerika skiljer sig från andra länder när det gäller avkolonisering så är det viktigt att frikoppla termen postkolonialism från den formella avkolonialiseringen eftersom människor fortfarande utsätts för förtryck som etablerades under kolonialismen. Kolonialism ska inte enbart ses som något som drabbat människor” utifrån” utan även som något som reproduceras” inifrån”. I Latinamerika utövas fortfarande en social hierarki där europeiska ideal, vanor, värderingar av människorna där framför allt det “vita” intar en dominerande ställning (Loomba, 2012).

Orientalism och Tropikalisering:

Syftet med att redogöra för Edward Saids begrepp *orientalism* i denna studie är att belysa det efterkommande begreppet tropikalisering. För att förstå tropikalisering är det viktigt att först förstå orientalismen som det hämtat inspiration ifrån.

Begreppet *orientalism* syftar på hur västvärlden konstruerat en imaginär bild av "orienten" och människorna där. Begreppet ger i likhet med postkoloniala teoribildningen en historisk inblick över kontrasten mellan den västerländska kroppen/kulturen kontra den icke-västerländska (Said, 2016). Centralt för Orientalismen är att denna konstruerade bild skapats utifrån den europeiska kolonialismens föreställning om västerlandet som överlägset och som hegemoniskt positionerat "orienten". En annan central faktor är hur icke-västerländska människor exotifieras och tilldelats egenskaper som grundas på fantasier som inte stämmer överens med verkligheten (Said, 2016).

Begreppet tropikalisering myntades av R. Aparicio och Chávez-Silverman och handlar i likhet med orientalism om hur världsdelar, människor eller nationer tillskrivs egenskaper som grundas på en västerländsk föreställningsvärld (Lundström, 2007). Dock begränsas detta begrepp till hur just Latinamerika gestaltas. Centralt för tropikalisering är hur latinamerikaner konstrueras som "de andra" och tillskrivs stereotypiska egenskaper som grundas i en imaginär bild av Latinamerika som fylld av hetta, primitivitet och exotism (Lundström, 2007). Denna teoribildning är inom denna studie fruktbar att använda sig av då den beskriver den specifika exotifieringen av den latinamerikanska kroppen.

Vithetsnormen:

Detta begrepp beskriver hur upplevelsen av "vithet" normeras och idealiseras i samhället. Detta är något som går tillbaka till kolonialismen och rastänkandets tid då vissa kroppar kopplades samman med vissa egenskaper. Studier berörande "vithet" har vuxit fram ur postkoloniala och antirasistisk forskning (Habel, 2012). Således har detta begrepp starka kopplingar till den postkoloniala teoribildningen. Detta eftersom att de båda belyser hur koloniala kategoriseringar lever kvar i samhället än idag fast under andra premisser (Loomba, 2012). Exempel på detta är hur det nordiska utseendet har kommit att bli ett globalt skönhetsideal. Detta går tillbaka till 1800-talet då den ariska rasen uppfattades och framställdes som de renaste och ädlaste av alla vita folk på jorden (Hübinette, Hörnfeldt, Farahani, Rosales, 2014).

Centralt för förståelsen av begreppet är dock hur “vithet” är kontextbundet. Således är den som får kallas eller anser sig själv vara vit eller icke-vit beroende på sammanhang.

Inom den latinamerikanska kontexten följer den som anses vara vit nödvändigtvis inte samma premisser som inom det svenska samhället och tvärtom.

Denna teoribildning är viktig för att förstå hur “vithet” givits en normerande position inom de latinamerikanska samhällena. Den är också viktig för att förstå hur sociala relationer präglas av detta. Då begreppet colorism beskriver diskrimineringen av människor baserat på hudfärg eller fenotypiska drag, är vithetsnormen en central faktor i förståelsen av fenomenet och på så vis också för denna studie.

3. TIDIGARE FORSKNING

Den tidigare forskning som gjorts kring colorism berör centrala ämnen såsom som historisk bakgrund, kopplingar mellan hudfärg och privilegier/stigma samt tropikalisering. Den berör också colorismens effekter på individens självbild och syn på andra. En stor del av den forskning som existerar kring detta fenomen är gjorda på latinamerikaner inom USA:s samhällskontext. På så vis saknas motsvarande forskning om colorism inom de svenska förhållandena. Detta beror till viss del på att det i Sverige inte är godtagbart eller accepterat inom forskningsvärlden att prata om ras på samma sätt som det är i USA. På grund av detta är det svårt att hitta existerande statistik eller diskrimineringsdata baserat på hudfärg inom det svenska forskningsfältet (Hübinette, Hörnfeldt, Farahani, Rosales, 2014). Således är detta ett viktigt kritiskt övervägande att ha i åtanke.

Tidigare forskning visar att latinamerikanska kvinnor i USA upplevde antingen stigma eller privilegier beroende på om de klassificerades som mörkhyade eller vita (Araujo, Quiros, 2013). Detta är något som ges stöd i den befintliga litteraturen där individer uppfattas och klassificeras baserat på antingen kulturella representationer eller fysiska attribut (Hübinette, Hörnfeldt, Farahani, Rosales, 2014).

Syftet med Araujo och Quiros (2013) studie var att illustrera hur Latinas i USA förhåller sig till deras etniska identitet och deras erfarenheter av hudfärgs privilegier och stigmat. Forskarna menar att studier om hudfärgs privilegier/stigmat bland svarta och vita redan har utforskats i Storbritannien men att forskningen givit mindre uppmärksamhet när det gäller erfarenheter hos latinamerikaner. Inom gruppen latinamerikaner finns olika hudfärger där människor kan vara antingen vita, ljusa, bruna och mörka. Detta innebär att latinamerikaner med ljusare hudton kan upprätthålla en tvetydig identitet. Det vill säga, korsa etniciteter och passera som vit medans mörkare latinamerikaner tilldelas en svart eller afro-latinamerikansk identitet. Studien visar även att de med mörkare hudfärg tenderar att marginaliseras och

diskrimineras. Det är ett faktum att latinamerikaner med mörk hud har det sämre ställt än de som har en ljusare hudfärg. Forskarna hänvisar till kvantitativ data som visar att de förknippas med lägre löner, har enklare arbeten och har en högre risk för depression (Araujo, Quiros, 2013).

Kopplingar mellan hudfärg och stigmatisering går även att se här i Sverige. Statistik visar tydliga mönster av segregation på både bostads och arbetsmarknaden där icke vita svenskar är starkt överrepresenterade i så kallade okvalificerade arbetaryrken. Dessa yrken innebär oftast lägre löner, är mer fysiskt krävande och påverkar hälsan. Dessutom innebär de färre möjligheter att utvecklas och avancera inom karriären. Denna statistik förklaras genom att hänvisa till faktorer som kulturella skillnader, religion eller språk. Detta ger en något förenklad förklaring eftersom adopterade och andra generationens svenskar som är födda eller uppväxta i Sverige drabbas av samma stigmatisering. Det enda som skiljer dessa individer från etniska svenskar är deras hudfärg. Således blir deras upplevelser av diskriminering ett tydligt bevis på att hudfärg har betydelse även i dagens Sverige (Hübinette, Hörnfeldt, Farahani, Rosales, 2014).

Araujo och Quiros (2013) studie visade att kvinnor med ljusare hudfärg upplevde mindre fördomar och erfarenheter av diskriminering. Datainsamlingen från kvinnorna i studien visade att deras rasidentitet är flytande, dynamiskt och komplext. Forskarna bevitnade således att ras är socialt konstruerad inom de latinska samhällena. Kvinnorna i studien upplevde också att deras fysiska attribut som exempelvis ögonfärg och hårtyp var avgörande faktorer.

Befintliga studier om diskriminering är begränsad när det gäller att jämföra kvinnliga afro-amerikaner och Latinas upplevelser av fenomenet colorism i USA. Dock menar forskarna i studien att det är rimligt att Latinas har liknande erfarenheter när det gäller colorism. Exempelvis kan mörkhyade Latinas uppleva samma erfarenheter av diskriminering som afro-amerikanska kvinnor medan de ljushyade Latinas kan uppleva exotifiering och privilegier utifrån deras vithet (Araujo, Quiros, 2013).

Exotifiering är något som även Lundström (2007) berör i sin studie på en grupp latinamerikanska kvinnor i Sverige. Studien visade att kvinnorna upplevde en form av exotifiering. Detta syftar på en process där sexualisering och begär hänger ihop med idéer om "det främmande". Detta exemplifierar hur kön och sexualitet formas i relation till ras.

Kvinnorna i Lundströms studie mötte dagligen rasifierade föreställningar om en exotisk latinamerikansk sexualitet. Även om Lundströms (2007) avhandling inte handlar specifikt om colorism så finns det

element av en hudfärgs hierarki och privilegier som förknippas med de latinamerikanska kvinnornas kroppar.

Liknande visar Fernandez och Stephens (2012) studie att hudfärg spelar en avgörande roll då det kommer till latinamerikanska kvinnors självbild och vad de anser som attraktivt. Resultatet i studien visar att en högre status ges till de med ljus hud och att de associeras med européer medan de med mörkare hudton ges en lägre status och associeras med afrikaner eller med ursprungsbefolkningen.

Denna mekanism menar forskarna förknippar vithet som attraktivt och påverkar de latinamerikanska kvinnornas självbild, hur de framhäver sig själva och hur de själva anser att de värderas på dejtingmarknaden. Studien fann även att vithet förknippas med skönhet och att kvinnorna uttryckte starka preferenser för den ljusare huden framför den mörkare inom sin etniska grupp. Kvinnorna uppgav även att det skulle vara problematisk och att de skulle behandlas negativt om deras hudfärg uppfattades som mörkare. Forskningen fann även att det inom latinamerikanska familjer förekommer hudfärgs diskriminering. Detta visar sig genom uppmaningen att dölja eventuella afrikanska arv och belysa det europeiska (Fernandez, Stephens, 2012).

Colorism som fenomen har enligt tidigare forskning olika typer av sociala konsekvenser. Ett tydligt exempel på detta är så kallad "inom grupp" rasdiskriminering. Detta syftar på hur människor inom en viss grupp i samhället själva diskriminerar och kategoriserar varandra. Dock visar forskning att denna diskriminering inte är något som det talas öppet om i de latinamerikanska samhällena. Trots den generella uppfattningen om att rasism eller diskriminering baserat på hudfärg inte existerar visar forskning att de finns tydliga indikationer på att etnisk stratifiering fortfarande är närvarande. Ett centralt exempel på detta är genom vad som framträder i vardagliga uttalanden. Forskning visar att några av de mest förekommande uttalanden som sker är att man exempelvis skall "förbättra rasen genom att gifta sig med en "vit" eller "hålla sig borta från solen då den gör huden mörk". Dessa uttalanden visar att hudfärg trots politiska normer fortfarande är närvarande i de latinamerikanska samhällena (Adames, Dueñas, Nayeli, Organista, 2014).

4. METOD

Metodval:

Syftet med studien var att undersöka ett antal latina svenskars upplevelse av fenomenet colorism och dess effekter. För att kunna uppnå detta valdes ett kvalitativt tillvägagångssätt. Detta gjordes eftersom det är informanternas subjektiva upplevelser som är utav intresse vilket den kvalitativa metoden lämpar sig väl för. Det kvalitativa tillvägagångssättet ger oftast bättre resultat för studier som har för avsikt att undersöka människors egna upplevelser och tankevärld (Bryman, 2011). Kvalitativa metoder kan också förklara långsiktiga historiska och sociala processer och hur idéer/värderingar spridits genom samhällen (Ahrne, Svensson, 2015).

Gemensamt för både den kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoden är dock att de aldrig är fulländade utan för med sig vissa brister som är viktiga att belysa. Exempel på en vanlig förekommande kritik kring den kvalitativa metoden är just dess subjektivitet. Med detta menas att resultatet till stor del baseras på forskarens egna uppfattning av fenomenet. På så vis blir forskarrollen och den förförståelse som kan finnas utav extra vikt att belysa inom kvalitativ forskning (Bryman, 2011). En annan förekommande kritik är också dess svårighet att replikera samma typ av undersökning och dess generaliserbarhet. Då kvalitativa undersökningar oftast baseras på ett litet urval individer inom en viss miljö är det således svårt att generalisera resultatet till en annan kontext (Bryman, 2011). Med dessa överväganden i åtanke ansåg vi ändå den kvalitativa metoden vara lämpligast för det som skall undersökas i studien.

Urval:

Ett viktigt steg i forskningsprocessen är att avgränsa vilka informanter som skall användas (Ahrne, Svensson, 2015). Således gjordes det i denna studie en del avgränsningar gällande vilket urval av informanter som skulle användas i studien. För det första så gjordes avgränsningen till kvinnor. Kvinnor valdes för att de i många avseenden är sårbara för utseendeideal i samhället vilket vi tror skapat en medvetenhet till det vi vill studera. Antalet informanter avgränsades till 6 personer. Då tiden att skriva en kandidatuppsats är knapp valdes detta antal för att studien skulle vara möjlig att genomföra. Sedan gjordes en avgränsning gällande ålder. Beslutet togs att fokusera på åldrarna 25–40 år. Detta gjordes för att vi vill studera kvinnor som hunnit etablera sig i vuxenlivet. En av våra frågeställningar berör hur colorism produceras/reproduceras i deras liv. Där tror vi att familj är en viktig variabel och vi

vill därför kunna intervjua kvinnor som har barn. Vi var även tvungna att avgränsa vilka kvinnor som skulle undersökas. Colorism är ett brett fenomen som verkar för alla. Dock intresserade vi oss för latina svenskar. Detta är en grupp som består av en mängd olika etniciteter och hudfärger vilket vi tyckte var intressant för studien. Då det kommer till kontakten med informanterna använde vi oss av *bekvämlighetsurval*. Detta innebär informanter som för tillfället finns tillgängliga för forskaren (Bryman, 2011). En förfrågan skickades via våra sociala medier som nådde ut till vår bekantskapskrets. Detta gjordes för att se om det fanns intresse för att medverka i vår studie. En annan förfrågan skickades även till en Facebookgrupp vid namn "Latinas en Estocolmo" vilket översätts till "Latinas i Stockholm". Eftersom vi sökte latina svenskar kändes denna grupp som ett relevant sätt att söka informanter på. Det var några kvinnor som hörde av sig till oss från både Facebook gruppen och från våra personliga umgängeskretsar. Därefter valde vi slumpmässigt utifrån de som passade in i våra kriterier och de som kunde bli intervjuad snarast.

Presentation av informanter:

Sex stycken intervjuer har gjorts med kvinnor mellan åldrarna 25–45 med latinamerikansk bakgrund runt om i Stockholm. På grund av det etiska övervägandet konfidentialitetskravet har vi valt att anonymisera våra informanter. Således kommer de följande att benämnas som *IP1*, *IP2*, *IP3*, *IP4*, *IP5* och *IP6*. Det ges även en kort beskrivning av deras ålder samt vilka latinamerikanska länder de har bakgrund från. Alla våra informanter är födda i Sverige.

För att kunna uppnå studiens syfte med att förstå informanternas upplevelse och effekterna av colorism har vi valt att ge en kort beskrivning av deras hudnyans. Detta görs inte med avsikten att värdera informanterna på något sätt utan görs med syftet att kunna beskriva colorismens påverkan. Som den tidigare forskningen visat är hudnyans en viktig faktor i hur människor i Latinamerika behandlas. Därför är det i detta sammanhang viktig information och relevant för studien.

IP1, 43 år, har bakgrund både från Sverige och Venezuela. I detta fall är mamman från Sverige och pappan från Venezuela. Har en mörkare hudnyans.

IP2 26 år, har bakgrund från Uruguay och Peru. I detta fall är mamman från Uruguay och pappan från Peru. Har en ljusare hudnyans.

IP3, 25 år, har sitt ursprung från Sverige och Venezuela. I detta fall är mamman från Sverige och pappan från Venezuela. Har en mörkare hudnyans.

IP4, 28 år, har ursprung från både Chile och Peru. I detta fall är pappan från Chile och mamman från Peru. Har en ljusare hudnyans.

IP5, 38 år, båda föräldrarna kommer från Chile. Har ljusare hudnyans.

IP6, 35 år, båda föräldrarna kommer från El Salvador. Har en mörkare hudnyans.

Intervjuer:

Den intervjuform som användes i vår studie är *djupintervjuer*. Denna valdes för att det är en intervjuform som fokuserar på relationen mellan den som intervjuar och den som intervjuas och är oftast av ett semi/strukturerat slag. Målet med djupintervjuer är att samtalet som förs under intervjusituationen skall liknas det som uppstår mellan två vänner (Bryman, 2011). Således är denna form av intervjuer fruktbar då den skapar ett djupgående samtal mellan den som intervjuar och den som intervjuas (Ahrne, Svensson, 2015). Detta anser vi vara ett bra tillvägagångssätt eftersom vi vill studera informanternas personliga upplevelser av fenomenet Colorism och hur det ges uttryck i deras livsvärld.

Genomförande:

När det kommer till genomförandet av studiens intervjuer gjordes det ett antal etiska överväganden. För att undvika en förstärkning av det maktförhållande som kan uppstå i relationen mellan den som intervjuar och den som intervjuas, försökte vi att skapa en sån bekväm och avslappnad miljö som möjligt för informanterna. Således utgjorde miljön där intervjuerna skulle äga rum ett viktigt etiskt övervägande. Att utföra intervjuerna i forskarens hem skulle möjligtvis förstärka maktrelationen mellan intervjuaren och informanten. Således valde vi att utgå från vad våra informanter kände sig mest bekväma med. Informanterna fick därför välja tid och plats för när intervjuerna skulle äga rum. Detta resulterade i att en del av intervjuerna tog plats på olika bibliotek i Stockholmsområdet. Resterande skedde i informanternas hem. Intervjutiden varierade men varade ungefär mellan 25–90 minuter.

Ett annat etiskt övervägande som det togs hänsyn till då det kommer till maktbalansen mellan forskare och informant, var att vi valde att utföra intervjuerna enskilt. Detta gjordes på grund av att två intervjuare närvarande vid samtalet kan orsaka att informanterna känner sig utsatta eller uttittade vilket vi som forskare ville undvika.

När det gäller intervjuerna var språket en viktig aspekt som vi som vi reflekterade över.

Sättet vi talar och för oss på kan skapa ett maktförhållande mellan intervjuaren och informanten.

På så vis är det därför viktigt att försöka möta informanterna på ett vardagligt sätt och exempelvis undvika akademiska termer som kan vara svåra att förstå eller som kan skapa förvirring eller oklarheter (Ahrne, Svensson, 2015).

Intervjuerna förbereddes med en intervjuguide (se bilaga 1) som utformades utifrån teman och som blev utgångspunkten för intervjuerna. Genom att ha ett stort frågeområde baserade på teman kunde vi styra in informanterna på det område som vi önskade att undersöka. Fördelen med semistrukturerade intervjuer är flexibilitet och att informanterna ges utrymme att tala fritt och uttrycka sig personligt och djupgående. På så vis var frågorna som ställdes inte alltför specifika (Bryman, 2011). Semi-strukturerade intervjuer ger även utrymme för följdfrågor och vi kände att det lät informanterna att själva styra i vilken ordning olika ämnen togs upp. Inledningsvis började intervjuerna med frågor som informanternas bakgrund såsom utbildning, arbete, deras liv i Stockholm och förhållande till föräldrarnas ursprungsländer. Detta gjordes för att få en insyn i hur deras familjekonstruktion ser ut. Det gav oss även en bättre förståelse för vilka dessa kvinnor var och hur deras vardagsliv ser ut. Att begreppet colorism inte är så känt här i Sverige gjorde det svårare att just använda det begreppet.

Därför valde vi att inleda intervjuerna med att förklara vad colorism innebär. Detta gjordes för att undvika att förvirring skulle uppstå. Vi informerade även kort om varför vi valde uppsatsämnet och de teman vi skulle ta upp. Detta för att skapa förtroende och för att de skulle känna sig bekväma under intervjuens gång. I början av varje intervju frågade vi om samtycke till att spela in intervjuerna. Samtliga informanter godkände att intervjuerna spelades in. Detta underlättade för oss under arbetet med datainsamlingen och var till stor hjälp när det kom till transkriberingen av materialet.

Transkribering:

Transkriberingen är en viktig del av forskningsprocessen. Förutom kodningen av datamaterialet är det viktigt att kunna ordagrant återge citat i analysdelen. Anteckningar fördes över våra reflektioner och kring informanternas kroppsspråk såsom gester, grimaser och annat som kan vara ohörbart. Detta gjordes eftersom den kvalitativa forskningsmetoden både intresserar sig för *vad* informanterna säger och *hur* de gör detta (Bryman, 2011). Transkriberingen av de inspelade intervjuerna har gjorts av oss båda. Var och en av oss har ansvarat för att skriva ut de intervjuer som man själv utfört. Intervjuerna har återgetts ord för ord, det vill säga, helt efter informanternas egna ordalag. Transkriberingen är dock ändrad något då informanterna svarade på spanska eller engelska, detta har då översatts till svenska och översättningen har lagts med parentes efter meningen. Eftersom vi ansåg att informanternas egna

vardagsspråk var förståelig och lättläst gjordes det inga omvandlingar från talspråk till skriftspråk. Alla skratt som informanterna gjorde har satts inom parentes.

Kodning och tematisering:

När det kommer till kodningen och tematiseringen av det empiriska materialet började processen med en övergripande läsning av alla de transkriberade intervjuerna. Sedan påbörjades en öppen kodning med marginalmetoden som inspiration. Marginalmetoden kodar materialet genom att göra olika markeringar i färg i marginalen (Aspers, 2011). Intervjuerna i denna studie kodades var för sig med olika färger för att sedan jämföras sinsemellan.

Eftersom det är omöjligt att visa allt vi fick fram i studien reducerades empirin till att endast visa det som var relevant för studiens syfte och frågeställningar. Reducering av materialet är nödvändigt men bör också återges på ett rättvisande sätt (Ahrne, Svensson, 2015).

Efter en första genomgång av materialet gjordes en mer fokuserad kodning som genererade sex olika teman. Dessa teman uppkom från återkommande mönster som kunde identifieras i informanternas utsagor. Dessa var: *Kännedom om colorism, colorism inom familjen, producering/reproducering av colorism, självbild, viljan att passera som vit och synen på andra.*

Generalisering och tillförlitlighet:

Generalisering innebär att inom forskning att kunna säga något om en större population eller en annan miljö än den som just har studerats. Generalisering är något som bör göras med försiktighet och med åtanke att andra forskare aldrig med säkerhet kan uppnå samma studieresultat (Ahrne, Svensson, 2015). Denna uppsats har inte för avsikt att generalisera resultatet. Då tiden som är given för att skriva en kandidatuppsats är mycket begränsad är det svårt att uppnå någon teoretisk mättnad. Dessutom består det empiriska materialet i denna studie av sex kvinnor och deras upplevelser. På så vis kan vi inte heller utgå från att empirin är en direkt reflektion av verkligheten (Ahrne, Svensson, 2015). Således bör materialet inte ses som några universella sanningar utan endast som en del av informanternas verklighet. Under intervjuerna som genomfördes upplever vi att våra informanter var uppriktiga i sina svar. Vi är dock medvetna om att svaren vi har fått fram under intervjuerna har nåtts under speciella omständigheter då informanterna är valda utifrån ett bekvämlighetsurval.

Trovärdighet är något som är viktigt både för kvalitativ och kvantitativ forskning. Den kvalitativa metoden måste dock skapa trovärdighet på andra sätt än den kvantitativa. Ett sätt att göra detta är att

tydligt redogöra för hela forskningsprocessen och att vara transparent (Ahrne, Svensson, 2015). Detta är något som vi reflekterat över under hela arbetet med studien.

Forskningsetiska överväganden:

I en kvalitativt inriktad undersökning liksom för andra metoder, bör forskaren tänka på de fyra huvudkraven som det vetenskapliga rådet satt upp för forskningsprocessen. Dessa krav är:

Informationskravet, Samtyckeskravet, Konfidentialitetskravet och Nyttjandekravet (Bryman, 2011).

Dessa etiska överväganden är något som finns med under hela vår forskningsprocess.

Informationskravet uppnåddes genom att informera informanterna om studien och dess syfte. Vi tydliggjorde att deltagandet i studien var frivillig och att de kunde avbryta sin medverkan när som helst.

Samtyckeskravet möttes då informanterna gav sitt samtycke till deltagandet i studien. Då det inte är minderåriga som ingår i vårt urval (åldrarna 25–40) var godkännande från vårdnadshavare ej relevant. Då ämnet colorism kan upplevas som känsligt för informanterna, diskuterade vi detta under forskningsprocessen. Det var viktigt att säkerställa att deras känslor inte blev kränkta på något sätt under intervjuerna.

Konfidentialitetskravet säkerställdes genom transkriberingen och kodningen av det insamlade materialet. Informanterna anonymiseras och även deras personuppgifter. Detta gäller även datum, tid och plats för intervjuerna.

Vårt att reflektera över är dock att detaljrika livshistorier kan medföra en svårighet kring anonymisering (Ahrne, Svensson, 2015). Detta är något som vi diskuterade med informanterna så att de blev väl informerade om risker som kan finnas. Ytterligare hänsynstagande till konfidentialitetskravet var att de inspelade intervjuerna kommer att raderas när analysen av materialet är färdigställt (God forskningssed, 2017). Det sista kravet, *nyttjandekravet* innebär att det empiriska materialet endast kommer att användas till uppsatsen (Vetenskapsrådet, 2002). Andra etiska överväganden som vi hade med oss under intervjuerna var att agera: sensitivt, empatiskt, humant och förstående för att skapa en så god relation till informanterna som möjlig (Ahrne, Svensson, 2015).

Teoretiska avgränsningar:

Vi har valt att fokusera på våra informanternas subjektiva erfarenheter av fenomenet colorism. På så vis består det centrala empiriska materialet av det informanterna själva berättar.

Att kunna förstå eller närma sig hudfärgens betydelse för människors liv är i sig ingen enkel uppgift. Detta eftersom det finns oändligt många nyanser i en människas livsvärld som påverkar både självbild och erfarenheter. I denna studie har dock beslutet tagits att inte analysera informanternas svar utifrån ett intersektionellt perspektiv där ålder, klass, kön och etnicitet samspelar med varandra i olika maktstrukturer. Dock har vi haft detta i åtanke under arbetets gång. Vi är medvetna om att faktorer oftast sammanflätas med varandra som exempelvis etnicitet och klass. Då syftet med denna studie var att undersöka hur colorism förekommer och produceras/reproduceras i våra informanternas liv, har vi endast valt att försöka förstå fenomenet utifrån tidigare forskning kring ämnet.

5. RESULTAT

Under arbetet med empirin kunde sex centrala teman identifieras.

Dessa var: *Kännedom om colorism, colorism inom familjen, producering/reproducering av colorism, självbild, viljan att passera som vit och synen på andra.*

Dessa teman beskriver innehållet i det informanterna berättade under intervjuerna och är också utgångspunkten för den analys som nedan kommer att presenteras.

Kännedom om Colorism:

Alla våra informanter uttrycker att de på ett eller annat sätt har haft erfarenheter av colorism i sina liv. Detta visade sig genom att de alla var medvetna om att det föregick i deras umgängeskretsar och att colorism är något som de upplevt på olika sätt. Dessa erfarenheter beskrivs på olika nivåer. Dels beskrivs kännedom utifrån ett samhällsmässigt plan. Det uttrycks också genom egna erfarenheter som de haft inom exempelvis familjen.

Exempelvis uttrycker alla informanterna kännedom om att det i Latinamerika förekommer en gradering av människor utifrån hudfärg. Detta har exempelvis visat sig genom att de har hört sina föräldrar eller andra i familjen göra olika typer av värderingar baserat på hudfärg. *IP2* uttrycker detta då hon fått det berättat för sig av sin mamma hur förhållandet mellan människor i Peru ser ut utifrån klassificering av

människor beroende på hudfärg eller härkomst. Informanten berättar att detta fick effekten att hennes mamma inte fick umgås med mörka människor när hon växte upp då de av familjen klassades som en lägre klass. Informantens mamma som tillhör medelklassen och vad informanten själv refererar till som "vit", fick starka uppmaningar av övriga familjemedlemmar om att det var viktigt vilka hon umgicks med och att inte "blanda sig med indianer", som informanten uttrycker det:

"Hon hade det väldigt strikt på vilka hon fick umgås med och det... man skulle inte blanda sig med indianer eller en viss typ för att det finaste var att va vit och man såg verkligen upp till typ så här väster. Det västerländska liksom" IP2

Detta är något som även IP4 har upplevt då hon berättar att det både i Latinamerika och bland latinamerikaner här i Sverige är vanligt förekommande att se ner på människor med mörkare hudfärg:

"alltså Peruaner, de vanliga, de vita peruanerna, är väldigt rasistiska mot inkaindianerna" IP4

Informanten berättar som citatet ovan visar att det i Peru, som är landet hon kommer ifrån, sker diskriminering mot människor från ursprungsbefolkningen. Denna kännedom om hudfärgs diskriminering av minoriteter är något som hon själv har bevittnat. Detta berättar informanten är något som hon sett när hon har besökt Peru. Hon berättar också att det är något som sker även inom den latinamerikanska diasporan här i Sverige.

Colorism inom familjen:

Ett återkommande tema som dyker upp i vår empiri är hur familjen kopplas till diskussionen om colorism. Detta går att identifieras utifrån tre centrala aspekter. Dels uttrycks det genom hur familjemedlemmar behandlas olika inom familjen beroende på hudfärg. Men det handlar också om hur vithet och ett europeiskt utseende genom uttalanden kopplas samman med skönhet och något som är eftersträvsvärt. Det ses också genom hur hudfärg diskuteras och ges betydelse inom hemmets väggar.

Informanterna gav olika utsagor till på vilket sätt colorism uttrycktes inom familjen. En del informanter berättade det som att det skedde i form av skämt och något som inte skulle tas på alltför stort allvar medans andra gav en mer påtaglig upplevelse av fenomenet.

IP2 uttryckte att hennes pappa och bröder ofta gör skämt som berör människor med mörkare hudfärg. Detta var något som informanten själv menade inte hade några negativa eller medvetna intentioner:

“men han kan däremot gå fram till en kuban och driva och ba: hörru din svarting, typ alltså. Men ja, och sen beror det helt på personen, Mamma skämtar ju typ aldrig om såna saker men min pappa, är väldigt skämtsam om sånt” IP2

Andra informanter berättar om ett mer påtagligt sätt att uttrycka sig då det gäller hudfärg. Detta uttrycks genom tanken om “att man ska förbättra rasen” genom att välja en partner som är ”vit” eller “ljusare”. Det uttrycks också genom åsikten att eventuella europeiska arv skall framhävas samtidigt som arv från ursprungsbefolkningar från Latinamerika skall tystas ner eller döljas.

Värdering av hudfärg uttrycks även på ett mer konkret sätt genom handlingar där informanterna blir bemötta av sina familjemedlemmar på olika sätt baserat på hudfärg.

IP6 beskriver exempelvis hur hennes son som hon själv refererar till som ljus, får komplimanger för sitt utseende:

“a jo, asså min son är ljusare och han anses vara finare, och inom familjen tycker man att det är snyggare om man har en vitare nyans än vad de andra i familjen har, man är mer åt det vita hållet än att ha mörk hud ja” IP6

IP5 berättar liknande om hur hon på grund av sin ljusa hud och sina gröna ögon blivit favoriserad av vissa familjemedlemmar:

“ja, bland släkten, asså min pappas släkt, asså jag var favoriten hos farmor bara för att jag var grönögd och ljus och alla andra mina kusiner var svarthåriga och mörka och de alla hatade mig, hela bunten till och med mina fastrar” IP5

IP5 berättar också under intervjuens gång, som citatet ovan visar, hur hennes ljusa ögon och hårfärg skapat problem i hennes familj. Hon berättar att det var svårt för henne att umgås med hennes pappas sida av släkten på grund av att det fanns en avundsjuke som baserades på alla de positiva reaktioner hennes ljusa utseende gav. På så vis upplevde informanten att hennes utseende gav henne både positiva och negativa reaktioner inom familjen på grund av hennes hudfärg.

Producering / Reproducering av colorism:

Informanterna uttrycker på olika sätt hur colorism produceras och reproduceras i deras liv.

Med producering kommer vi följande att syfta på hur tankar och värderingar om hudfärg skapats i informanternas liv. Med reproducering syftar vi på hur dessa förts vidare på olika sätt. Centrala aspekter av detta visas genom informanternas val av partner och familjebildning. En viktig del av informanternas upplevelser av colorism har som tidigare nämnts stark förankring i familjelivet. Det är där som premisserna för vad som är önskvärt och icke-önskvärt då det kommer till val av partner, utseende eller hudfärg florerar. Således utgör familjen enligt informanternas berättelser en avgörande källa för reproducering av normer och värderingar. Informanterna uttrycker också en generell medvetenhet kring hur värderingar om hudfärg är starkt närvarande inom det latinamerikanska samhället.

När det kommer till reproducering uttrycks colorism tydligt gällande familjebildning.

En del av informanterna uttrycker exempelvis tankar om att inte vilja få mörka barn eller barn med lockigt hår. Samtidigt uttrycker de också önskan att istället få ljusa barn med ljusa ögon. Anledningen som ges till detta är för att de vet vilka konsekvenser som medförs då man har en mörk hudfärg både i Sverige och i Latinamerika. Dessa upplevda konsekvenser har resulterat i att de inte vill utsätta sina barn för samma typ av diskriminering som de själva har sett eller upplevt under sina liv. *IP3* beskriver exempelvis hur mobbning som hon utsattes för under sin uppväxt resulterat i att hon vill skaffa barn med någon med rakt hår i framtiden:

“Men sen vet jag ju det att det sitter kvar idag att om jag ska skaffa barn så hade jag ju helst velat att det lockiga.... Det här låter hemskt men helst skulle jag vilja skaffa med någon som har rakt hår. Så att mina lockar lite dör ut om man säger som så. Men det har jag sagt typ hela mitt liv” IP3

IP5 beskriver liknande upplevelse:

“asså jag visste att jag inte ville ha ett svart barn i alla fall, för jag ville inte utsätta mina barn för dom värdera som finns, tyvärr det är så för att jag vet att den hade blivit utsatt för klassism eller vad man nu ska säga colorism (skratt), det hade blivit så för att man ser bara utseendet, det är det folk ser bara det som finns framför en, som mig folk ser bara den glada (namn) men dom har ingen aning vad som finns bakom fasaden” IP5

Likaså beskriver *IP4* hur hon under uppväxten hade tankarna om att inte bli kär i en partner med mörk hudfärg av rädslan för hur familjen skulle reagera:

“jag vet att jag tänkte mer på det när jag var yngre att det var lika bra att inte bli kär i någon mörk för då kommer min familj bli sur och ledsen” IP4

Informanterna uppvisar dock olika sätt på hur de hanterar både sina egna upplevelser och det som sägs inom familjen. Den generella uppfattningen som uttrycks var viljan att inte välja en mörkhyad partner. Detta baserades både på grund av rädslan för familjens reaktioner men också på den diskriminering de sett eller upplevt i samhället. Informanterna beskriver diskriminering som något som de själva har upplevt, antingen genom att familjen har behandlat de familjemedlemmar som har haft ljusare hud bättre än de familjemedlemmarna med mörk hudfärg. De beskriver det också genom en generell medvetenhet kring diskriminering mot rasifierade som råder i samhället.

Endast en informant berättar hur hon med åren valt att gå emot familjens åsikter då det gäller preferenser av hudfärg:

“hon sa aldrig i livet för att dina barn kommer vara svarta, och jag vill inte ha svarta barnbarn, jag har alltid drivit med henne och sagt att det inte är hennes ensak att hon inte ska lägga i sig och att jag älskar svarta män och du ska ha svarta barnbarn (skratt) driver med henne, men nä inte en chans att hon skulle acceptera honom på grund av hans hudfärg” IP6

IP6 berättar under intervjun hur svårt hennes mamma hade att acceptera hennes nuvarande man. Detta på grund av hans hudfärg och att hon hade förhoppningar om att hennes dotter skulle träffa någon svensk att bilda familj med. Under åren då IP6 man har bott i Sverige, berättar hon att hennes mamma har ändrat uppfattning om deras relation:

“När jag träffade min man så träffades vi i Brasilien och han var ju svart som bara den på grund av solen, han var riktig bronzeado (solbrun), men nu har han bott i Sverige mer än 3år och han har blivit ljusare än mig! (skratt), och man märker direkt hur min mamma blir gladare och gladare (skratt) så nu börjar han få komplimanger av henne (skratt). Jag tycker ju om mörka och svarta män så till slut säger hon ok det är ditt beslut men jag är inte nöjd med det. Och nu när han har blivit ljusare, (skratt) i sin hy så driver hon till och med att hon vill ha barnbarn (skratt)” IP6

Att informantens mamma ändrat inställning till maken handlar i enlighet med det ovan givna citatet om att han på grund av det nordiska klimatet blivit ljusare i huden än vad han var i Brasilien och att detta på så vis skapat positiva reaktioner.

Självbild:

Empirin visade även att colorism har haft en påverkan på hur informanterna ser på sig själva. Både inom den svenska kontexten såväl inom den latinamerikanska. En central del av hur självbilden uttrycks inom den latinamerikanska kontexten, grundas på vilken hudfärg informanten har. Graden av informanternas hudfärg kunde antingen medföra fördelar eller nackdelar.

De informanter med en ljusare hudnyans beskriver hur deras ljusa hud/hår eller ögon givit dem fördelar både då det kommer till att bli betraktad som vacker inom familjen såväl som av andra bekanta:

“så tänkt dig hur bra jag passade in där, överallt jag gick alla ba wow vilken fin liten flicka jag blev alltid behandlad så, jag vann flera tävlingar alltid, alltid du vet jag fick vara ”la reina”(drottningen) flera gånger i skolan, när vi skulle uppträda fick jag alltid stå längst fram, det är därför jag inte skäms, jag har liksom dansat och spelat framför alla” IP4

De uttrycker också en medvetenhet kring hur ett “ljus utseende” är mer åtråvärt av män:

“om vi ska gå till en latino ställen så eller latino bar då kommer det oftast killar och hälsar och jag märker direkt att hon är mer attraktiv på grund av att hon är ljusare, det är inte så att hon är snyggare eller vackrare på något annat sätt, hon är fin men snygghetsgraden är inte typ så wow, hon har inte heller värsta kroppen att killarna drar sig till henne, utan att jag har upplevt många gånger att när jag är med kompisar som är ljusare än mig så finns det en dragning från latinos men kanske inte från svenskar” IP6

De informanter som har en mörkare hudnyans beskriver hur skämt om mörkhyade varit en del av familjelivet. Dock med invändningen att det aldrig varit på allvar eller skapat någon form av utanförskap i familjen. De beskriver också hur de inom den svenska kontexten känt sig annorlunda under sin uppväxt på grund av sitt utseende. En av informanterna beskriver exempelvis hur hon blev mobbad för sin hud och sitt hår av sina klasskamrater och hur detta resulterade i ett negativt förhållande till detta:

“Jag hatade mitt lockiga hår! Det var det värsta jag visste! Så jag rakpermanentade det. Plattade det. Alltså under en period så plattade jag det minst 2 gånger om dagen om inte mer. Så varje morgon. Varje kväll och nån gång där mitt på dagen. Alltså det fick inte finnas den minsta lilla mini vågen i mitt hår. Det skulle vara spikrakt”. IP3

Alla informanter beskriver dock hur deras latinamerikanska rötter och utseende givit dem generella fördelar då det kommer till synen på dem som attraktiva kvinnor. Informanterna beskriver hur deras härkomst kopplas samman med åtråvärda egenskaper som både berör deras kroppar, sexualitet och personlighetsdrag.

Exempelvis berättar IP1 att hennes latinamerikanska utseende är någon som anses vara fördelaktig bland de män hon träffar. Hon menar att denna popularitet har att göra med att det är “inne” med latinamerikanska kroppar. Informanten hänvisar till den latinamerikanska kroppen som den framställs i medier. Enligt informanten uttrycks detta som någon med stor rumpa och liten midja:

“Ja, och just nu så är ju jag jävligt inne eftersom jag har en stor rumpa. För det ska alla ha” IP1

Detta exempel på hur informanterna talar om den latinamerikanska kroppen utifrån termer av exotifiering kan även ses hos IP5. Här kopplas dock även personlighetsdrag in i resonemanget.

Detta exemplifieras genom att informanten berättar om hur hennes man uppvisar en generell uppskattning av hennes ljusa hud. Samtidigt berättar informanten hur han föredrar hennes latinamerikanska ursprung då han menar att det givit henne sociala fördelar som att exempelvis vara “livlig”. Detta ställs i kontrast till “svenska tjejer” som han anser vara “tråkiga”:

“min kille till exempel, han tyckte om mig för att jag var en ljus latina, han sa det. Han sa att han alltid dejtade svenska tjejer men att de var så tråkiga men att jag var lika eller mer vacker som en svensk men sen så var du chilenska liksom, bästa (skratt)” IP5

Passera som vit:

Informanterna beskriver på olika sätt hur faktorer som att ha ett svenskklingande för eller efternamn, goda språkkunskaper eller ljus hud/ hår ges vissa sociala fördelar. Informanterna förhåller sig dock olika till detta. En del av informanterna har anpassat sig efter dessa förutsättningar och exempelvis bytt sitt för-eller efternamn, eller gjort utseendemässiga anpassningar som exempelvis blonderat sitt hår för att passa in i vissa svenska förhållanden eller använt sig av hudblekningsmedel för att få ljusare hud:

“asså jag brukade färga mitt hår blont när jag precis började på mitt jobb, för att passa in, just för att jag tänkte det var svenskar, för att de ska ta mig på allvar, för att jag ska kunna få in en fot så jag färgade mig blond” IP5

Att ha ett svenskklingande namn eller att tala obehindrad svenska utan brytning uttrycks också som något som kopplas till ett visst utseende.

En av informanterna beskriver hur hon upplever att sitt svenska namn gör att arbetsgivare vid ett första möte har en bild av hur hennes utseende skall vara. En bild som hon själv menar att hon inte uppfyller:

“Nej, men det är ju lite kul för ja det är klart att jag märker det åt andra hållet. Att när jag ringer då, som man oftast gör eller man skickar ett mail där man då skriver under med sitt namn. Och man har helt flawless ordförråd, och sen när jag då ska träffa den här chefen för första gången så har ju självklart den här personen bildat sig en bild av hur jag då ska se ut som “Anna Svensson” mot om jag hade hetat ”Fatima Hussein” eller något. Och när jag då sitter ute och väntar och chefen ska öppna dörren och ropa in mig på kontoret till exempel så har ju personen en bild av mig. Och så reser jag mig upp och motsvarar inte alls den bilden” IP1

Synen på andra:

Förutom det vi redan har redovisat i tidigare teman, som exempelvis preferenser till val av partner och deras sätt att hantera colorism återfann vi även i det empiriska materialet en del konkreta exempel på hur informanterna ser på både människorna i sin närmiljö såväl som andra människor generellt.

Detta uttrycks på olika sätt och uppvisar olika grader av medvetenhet eller värderande baserat på hudfärg, utseende samt egenskaper som kopplas till dessa.

Många av informanterna uttryckte uppfattningar om vad de förknippar "vithet" med både då det kommer till utseendemässiga markörer så väl som personlighetsdrag.

En informant uttrycker detta genom att göra tydliga gränsdragningar mellan sin egna upplevda latinamerikanska kultur kontra en "vit" svensk kultur. För de flesta av informanterna är denna koppling mellan "vithet" och "svenskhet" ett generellt förekommande fenomen som kan ses i det empiriska materialet.

IP2 menar att hon är stolt över att vara latinamerikan och att det har givit henne kulturella fördelar såsom social kompetens och öppenhet. I kontrast till detta beskriver hon "vithet" genom att förknippa det med negativa egenskaper som att vara "snål" eller "tråkig". Informanten förknippar också svenskhet med normer som att "inte ta för sig":

"Ja alltså samma typ av kultur, hur dom är uppvuxna, hur dom ser på saker. Alltså det här, handlar inte om att dom är mindre färgstarka utan handlar om att man har två helt olika, tillvägagångssätt. Alltså ett annat sätt att vara på. Alltså dom kanske har normen att det är okej att vara i ett rum eller att man inte ska ta för sig så mycket, det anses "rude" liksom. Ohysat liksom. Eller om du har problem med någon så nej då tar man inte det direkt utan då tar man det bakom ryggen för det är mer snyggt...." IP2

Ett annat exempel på personlighetsdrag som kopplas till "vithet" görs av en annan av informanterna som beskriver hur hon vid uthyrningen av sitt hus valde en svensk tjej för att vara "på den säkra sidan":

"det var jättemånga som ville hyra mitt hus bland annat araber, svarta och så den här svenska tjejen, jag hyrde den till den svenska tjejen för att jag tänkte eftersom det är ett fritidshusområde finns det bara svenskar så jag tänkte och hon kommer att passa in, sen visade sig att den här tjejen var narkoman eller jag vet inte vad, hon snodde och gjorde allt och sen alla när de frågar mig, asså du hyrde till säkert till en invandrare så nä, för att vara på den säkra sidan så hyrde jag till en av er så det var faktisk en svensk tjej som gjorde det här! (skratt) en Anna Karin (skratt)" IP5

6. ANALYS

Om man till att börja med ser till informanternas kännedom om colorism och hudfärgens betydelse inom de latinamerikanska samhällena, sågs en vetskap om fenomenet i deras svar. Detta visade sig dels genom en överblickande medvetenhet kring hudfärgens betydelse i samhället. Kännedomen visade sig också genom informanternas egna upplevelser på olika sätt. Att denna allmänna kännedom finns hos latinamerikaner har i enlighet med tidigare forskning kopplingar till historiska och sociala skeenden. Detta går i enlighet med vad den postkoloniala teorin beskriver om hur efterdyningarna från kolonialismen fått fortsatta konsekvenser för de latinamerikanska samhällena. Relevant är också hur diskurser om rasskillnader präglar relationen mellan latinamerikaner i modern tid (Lundström, 2007).

Som tidigare nämnt är en av de mest centrala beståndsdelarna inom den postkoloniala teorin hur en social hierarki grundades. Denna hierarki baserades på graden av hudfärg och europeiskt ursprung. Vita spanjorer ansågs som högst positionerade medan afrikanska slavar och ursprungsbefolkningar ansågs befinna sig längst ner på hierarkin (Adames, Dueñas, Nayeli, Organista, 2014).

Som teorin beskriver har denna sociala hierarki som skapades under kolonialismen fortsatt att reproducerats i samhället på olika sätt. Även om det samtidigt görs vissa sociala strategier (Mestizaje) för att rationalisera detta, där man exempelvis från politiskt håll vill framhäva att alla är "mixade" och att det således inte finns några ojämlikheter, blir dessa synliga i det vardagliga livet. Som den tidigare forskningen visade exemplifieras detta som tydligast genom latinamerikaners uppfattningar kring hudfärg och vilka värden som kopplas till detta (Fernandez, Stephens, 2012). Det exemplifieras också genom latinamerikaners attityder och förhållningssätt till den egna gruppen (Adames, Dueñas, Nayeli, Organista, 2014). Att våra informanter exempelvis inte fick umgås med "svarta" eller ursprungsbefolkning under sin uppväxt, eller att de alla på ett eller annat sätt var medvetna om hudfärgens betydelse i samhället, är exempel på kolonialtidens och dess sociala hierarki fortsatta verkan. Samtidigt såg vi också hur detta rationaliserades till viss del av våra informanter genom att säga att uttalanden inom familjen om svarta "var på skämt" eller "inget illa menat".

Som det presenterade resultatet visar var även familjen ett återkommande tema som dök upp under intervjuerna med informanterna. Familjen återkommer som en central källa till deras upplevelser av colorism. Detta är i enlighet med vad tidigare forskning visat ett förekommande fenomen att det inom latinamerikanska familjer pågår en hudfärgs diskriminering på olika sätt. Detta visar sig exempelvis

genom önskan att framhäva "vita" "europeiska arv" och att skönhet kopplas samman med ljus hud (Fernandez, Stephens 2012). Som forskningen från USA och latinamerikanska länder visar har således den koloniala tankegången fortsatt att verka genom generationer. Detta är något som våra informanter här i Sveriges beskrivningar även uppvisar. I det empiriska materialet exemplifieras detta genom informanternas familjemedlemmars önskan att de inte skulle välja mörkhyade partners.

Som tidigare forskning visade har tanken om att framhäva det europeiska arvet sina rötter i de koloniala regimerna i Latinamerika. Dessa tankegångar förespråkade en "vit policy" med avsikt att "förspanska" ursprungsbefolkningen och att som småningom utplåna den. Detta gjordes genom olika strategier som att exempelvis uppmuntra män att välja ljusare kvinnor att skaffa barn med. Något som resulterat i att de latinamerikanska samhällena struktureras till att bli en komplex färg, klass och könshierarki (Loomba, 2012). Att våra informanter själva berättar om att de förväntas att inte välja en mörkhyad partner eller inte vill få mörka barn för att de vet vilka diskrimineringar detta medför, är exempel hur dessa tankar reproducerats och internaliserats.

Som de amerikanska studier som gjorts kring colorism visar fungerar colorism och hudfärgs diskriminering intrakulturellt inom de latinamerikanska familjerna. Detta exemplifieras i Fernandez och Stephens studie (2012), där kvinnorna belyste att de både upplevde "inom grupp" hudfärgs diskriminering bland sina anhöriga såväl som av den latinamerikanska gruppen generellt. Detta grundar sig på en förekommande florerande preferens inom den latinamerikanska gemenskapen som favoriserar en ljusare hudfärg framför en mörkare. Samtidigt som den ljusa huden och utseendet idealiseras sker en systematisk diskriminering mot mörkhyade. Detta är något som också sker inom vardagslivet då hudfärg kopplas samman med negativa egenskaper (Fernandez, Stephens, 2012).

I Fernandez och Stephens studie exemplifieras detta genom ett flöde av åsikter gällande hudfärg och också genom hur familjemedlemmar behandlades olika beroende på vilken hudnyans de tycktes ha. Detta är något som kunde ses hos våra informanter då syskon, barn, barnbarn, partners och vänner med ljus hud behandlades bättre än de familjemedlemmar som hade en mörkare hudfärg.

Denna form av socialiseringsprocess som sker inom familjen var något som även sågs i Araujo och Quiros (2014) studie. Studien visar att det inom latinamerikanska familjer pågår en socialisationsprocess där åsikter kring vilken hudfärg som anses vara mest önskvärd etableras samt olika typer av "anti-svart" budskap. Detta är något som framkom tydligt i våra informanternas familjerelationer. Alla de latina-svenskar som vi intervjuade hade erfarenheter av en form av icke acceptans mot människor med mörk hudfärg eller lockig hårstruktur inom familjen. Detta visade sig främst genom olika typer av skämt men

också, som tidigare nämnt, genom starka åsikter kring val av partners och umgänge. "Anti-svart" sentiment bland latinos är något som härstammar från den koloniala regimen och har bidragit till en önskan om förnekelse av både rötter från afrikanska och ursprungsbefolkningar bland latinamerikaner (Araujo, Quiros, 2013). På så vis blir den koloniala historien som den postkoloniala teorin beskriver, en viktig del i förståelsen av hur de mänskliga relationerna inom Latinamerika ser ut idag.

I våra informanternas svar fanns även utsagor om att det inom familjen spreds budskap om att se "vitare" ut. Ett återkommande tema inom detta var hur ljusare hud och ögon favoriserades genom uttalanden. Några av dessa uttalanden var exempelvis meningar som: "*förbättra rasen*", "*sola inte så mycket*", "*hon har inte fått mina gröna ögon men hon är fin ändå*", "*färgen passar inte dig, du är för mörk*". Dessa uttalanden visar hur hudfärg och utseende idealiseras inom familjen utefter tankar om en vithetsnorm. Att informanterna inte skall vara i solen för mycket då det gör deras hud mörkare, eller att rasen skall förbättras genom giftermål med västerlänningar, är ytterligare exempel på de koloniala sociala hierarkiernas fortsatta verkan. Sådana uttalanden är även något som Fanon (1997) skriver om. I hans bok finns det flertalet uttalanden, ordspråk, talesätt och normer som indikerar vad som anses vara preferenser för den vita hudfärgen.

I resultatet av vår empiri fann vi också exempel på olika försök och strategier till att normalisera och rationalisera colorism. Detta gällde främst det som sades inom familjen. Våra informanter gav olika förklaringar till detta. Exempel på sådana uttalanden som informanterna gjorde var: "*det är så det är*", "*det är den äldre generationen*", "*det där handlar om klass*". Dessa kommentarer uppvisar en förståelse för en hudfärgs hierarki inom den latinamerikanska gemenskapen även om det på olika sätt rationaliseras. Att försök till att rationalisera colorism görs genom olika strategier är något som även kan ses i Dueñas, Nayeli, Adames, Organista (2014) studie. I likhet med våra informanternas rationalisering av hur hudfärg diskuterades kunde de i sin studie från 2014 identifiera liknande strategier som gjordes för att förminska den colorism som fanns bland studiens informanter.

Centralt för det som sägs inom familjen är att det påverkar individen. I likhet med vad Araujo och Quiros (2014) fann, att det som sägs inom familjen har en påverkan på individens egna syn på hudfärg, kunde vi se hos våra informanter. Som tidigare nämnt visade detta sig främst genom en medvetenhet kring vad som var önskvärt både då det kom till val av partners såväl som utseende. Detta är i enlighet med tidigare forskning som beskriver hur föräldrars överförande av värderingar och normer har en stor betydelse för individers associerade av etnisk tillhörighet och identitet (Araujo, Quiros, 2014).

Då det kommer till informanternas självbild visar deras beskrivelser hur hudfärg på ett eller annat sätt varit närvarande i deras medvetande både då det kommer till hur de ser på sig själva men också hur de upplever att andra ser på dem.

Att förstå processen där människors självbild skapas är en komplex uppgift då det är många faktorer som spelar in. Dock visar forskning att samhällsnormer och värderingar är centrala för individens självuppfattning. Likaså de värderingar som florerar inom familjen (Fernandez, Stephens, 2012). De informanter som var ljusa i förhållande till andra familjemedlemmar eller bekanta upplevde att de blev bättre behandlade just på grund av sin ljusa hudnyans. De privilegier de upplevde inom den latinamerikanska kontexten gav dem ett större självförtroende. De önskade även vidare samma behandling till sina barn. Denna önskan baseras på deras egna erfarenheter om ett lättare liv som de själva har upplevt. En informant menade att hon önskade att hennes barn fick hennes ljusa ögon för att det skulle innebära ett enklare liv med privilegier som latinamerikaner med en ljus hudnyans oftast får.

Korrelationen mellan hudfärg och synen på hur attraktiva individer anser sig själva vara är något som Fernandez och Stephens (2012) studie visade. Detta har även visat sig hos våra informanter då de som anser sig själva vara ljusare i huden uttrycker att det på ett eller annat sätt givit dem fördelar. I motsats till detta beskriver några av de informanterna med mörkare hud hur deras utseende istället medfört vissa nackdelar. Som exemplen i resultatet visar fick en informant alltid spela huvudrollen i skolpjäser och blev kallad "vacker" av familj och andra bekanta. En annan informant beskriver dock en helt annan upplevelse då hon som barn blev mobbad för sitt lockiga hår. Detta fick sedan konsekvenserna av att hon som hon själv uttrycker det "hatade" sitt egna hår och inte önskar sina framtida barn samma öde. Således är ett generellt drag i intervjuerna med informanterna hur deras utseende, beroende på vilka värderingar och uppfattningar de själva varit i kontakt med, påverkar synen de har på sig själva.

En annan central del som dök upp under intervjuerna är informanternas beskrivelse av hur deras latinamerikanska bakgrund givit dem generella fördelar på dejtingmarknaden.

Exempel på detta är hur deras kroppar och personlighetsdrag ger positiva reaktioner hos män.

Reaktioner som uppmärksammats av informanterna och till viss del påverkat hur de pratar om sig själva. Som *IPI* beskriver hur hon är "inne just nu" på grund av hur hennes kropp ser ut. Andra ord som informanterna använde sig av för att beskriva sig själva var *temperamentsfull*, *social*, *kurvig*, *sexig* och *spontan*. Denna typ av exotifiering av den latinamerikanska kroppen hör samman med det tidigare nämnda begreppet tropikaliserings som syftar på tillskrivandet av sexualiserande egenskaper.

Alla våra informanter uppvisade en medvetenhet kring hur den latinamerikanska kroppen generaliseras och använde detta för att beskriva sig själva. Att internalisera bilden av sig själv som exotisk har stöd i tidigare forskning som gjorts på latinamerikanska kvinnor. Ett bra exempel på detta är Catrin Lundströms studie från 2007, där hon genom kvalitativa intervjuer undersökte latinamerikanska kvinnor i Sverige. En central del av Lundströms informanter pratade om sig själva utifrån stereotypa termer som de hört av andra sin omgivning. Dock menar Lundström att tropikaliserings inte endast behöver vara negativt, utan att individer själva kan bestämma hur de vill framstå och vilka egenskaper som kan användas till deras fördel. Förutom våra informanters beskrivelse av hur de anses som attraktiva av män, berättar de även om andra sociala fördelar. Exempel på detta är att vara “open-minded”.

En annan nyans som fanns i informanternas svar var önskan att “passera som vit”. Detta visade sig genom att byta sitt efternamn så det blev “svenskklingande” eller blondera sitt hår eller bleka huden. Denna vilja går att koppla till tidigare forskning som visar att latinamerikaner internaliserat uppfattningen om det “vita” europeiska utseendet som fördelaktigt (Araujo, Quiros, 2013). Forskning visar att Latinas inte bara förknippar vit hud med privilegier utan också skönhetsideal. För våra informanter inom den svenska kontexten visade sig detta på olika sätt. De informanter med ljusare hudfärg beskriver hur de lättare passade in i “svenskheden”. Som en informant beskriver var hennes latinamerikanska etnicitet flytande på grund av hennes ljusa hår och hud. För de informanter med mörkare hud eller utseende upplevde de att de fanns en diskrepans mellan deras svenska namn och deras kroppar. Detta exemplifieras tydligt då de sökte jobb och upplevde att arbetsgivare inte förknippade deras svenska namn med hur de ser ut. Rasifieringen utifrån hudfärg är något som författarna *Om ras och vithet i det samtida Sverige tar upp*. Författarna menar att vardagsrasismen i Sverige är något som personer av färg får utstå dagligen i Sverige. Ifrågasättandet av sin svenskhet har att göra med kroppsliga markörer som visar på en kropp med icke vita attribut (Hübinette, Hörnfeldt, Farahani, Rosales, 2014).

Våra intervjuer med informanterna berörde även deras syn på andra. Resultatet som tidigare presenterades visade att kultur, hudfärg och svenskhet talades om i samma kontext. Att förknippa “vithet” med svenskhet och också tillförlitlighet är ett associationsmönster som sågs i informanternas svar. Ett tydligt exempel på detta var då en av informanterna berättade att hon valde att hyra ut sitt hus till en svensk tjej istället för en “arab” eller “svart”, som informanten själv uttrycker det. Anledningen som gavs till detta var att denna skulle “passa bättre in i ett svenskt bostadsområde” och också vara mer tillförlitlig. Detta exemplifierar en form av medvetenhet kring hudfärg och också vad det symboliserar

för informantens syn på andra. Att förknippa vithet med egenskaper eller sociala fördela/nackdelar går att koppla till det tidigare redogjorda begreppet *vithetsnormen*. Denna norm normaliserar det vita och allt som förknippas med detta till att bli det eftersträvansvärda och rätta. Det blir också som ett slags ideal som individen jämför sig själv med (Hübinette, Hörnfeldt, Farahani, Rosales, 2014).

Slutligen såg vi också i det empiriska materialet hur informanternas syn på andra präglas inom den svenska kontexten av en jämförelse mellan vad de själva uttrycker som latinamerikansk kultur och svensk kultur. Detta är en tankegång som blir synlig i *IP2* givna citat där hon gör skillnad mellan sin “egna upplevda latinamerikanska kultur och den “svenska”. Uttryck som att “inte ta för sig” eller “att inte ta upp problem med någon direkt” kopplas samman med den svenska kulturen. Detta kan kopplas till en internalisering av det tidigare nämnda begreppet tropikalisering som distanserar den latinamerikanska kroppen och kulturen från den västerländska. Som Lundströms studie från 2007 visade behöver tropikalisering inte endast medföra negativa konsekvenser utan också positiva fördelar. Även om våra informanter till viss del följde ett svenskt vithetsideal genom att exempelvis blondera/platta håret eller byta sitt efternamn, ville de samtidigt inte kopplas samman med vad de ansåg som svenska kulturella drag. Våra informanter beskrev exempelvis deras latinamerikanska kultur som fördelaktigt då det kommer till social kompetens eller “open-mindedness”. Samtidigt beskrev de den svenska kulturen genom uttryck som att “vara snål” eller “vardaglig”. På så vis kunde våra informanter själva välja vilken identitet de vill framhäva och identifiera sig med. Detta uppvisar hur komplext och socialt konstruerat våra informanters syn på deras egna identitet är, vilket går i enlighet med vad tidigare forskning visar.

7. SLUTDISKUSSION

Syftet med denna studie var att undersöka fenomenet colorism och dess effekter på latinamerikanska kvinnor inom den svenska kontexten.

Det empiriska materialet visade att det påverkat studiens informanter på olika sätt. En av de mest centrala faktorer som kunde ses var hur koloniala tankegångar och sociala hierarkier som genom historien skapats i de latinamerikanska samhällena, förts vidare genom generationer.

Informanternas familjer utgjorde en viktig källa i produktionen/reproduktionen av uppfattningen om hudfärg. Detta exemplifieras som tydligast genom informanternas berättelser av hur hudfärg spelar roll i deras val av partner och umgänge. Även om detta inte var något som uttrycktes explicit så fanns det tydliga mönster av preferenser till ljusare partners och avståndstagande till de med mörkare hudfärg. Det empiriska materialet visade också att familjen utgjorde en viktig källa till informanternas syn på skönhet och sig själva. De informanter med ljus hud ansåg sig uppleva privilegier i samhället men också inom den egna familjen. De med mörkare hudfärg uttryckte en medvetenhet kring hur det "vita" eller ljusa ansågs som mer fördelaktigt.

Således visade informanterna i vår studie erfarenheter baserade på hudfärg och kroppsliga markörer. Resultatet visade också att de kvinnorna med ljusare hud upplevde att deras etniska identiteter var mer "flytande" och att de enklare passade in den svenska kontexten. Att vara svensk kopplades samman med att vara "vit" men också genom olika föreställningar som informanterna hade kring den "svenska kulturen". Kvinnorna i vår studie uttryckte också alla att deras latinamerikanska bakgrund exotifieras av män och att de även upplever en generell tropikaliserings av andra inom det svenska samhället. Även om upplevelsen av tropikaliserings inte är kopplat till fenomenet colorism så är detta viktigt att belysa då det utgjorde en central del i det empiriska materialet då det kommer till kvinnornas självbild. Upplevelsen av att bli exotifierad baseras inte på hudfärg men beskriver likväl den konstruerande kontrasten mellan den västerländska och den icke västerländska kroppen.

Då det kommer till egna reflektioner som vi haft under studien är det en mängd olika saker vi haft i åtanke. Ett viktigt exempel på detta är att det empiriska materialet endast speglar ett fragment av verkligheten. Vårt syfte med studien har som tidigare nämnt varit att undersöka de informanter vi valt subjektiva upplevelser. Således speglar deras berättelser endast deras egna upplevelser och bör också ses som detta. På så vis har vi under studiens gång varit noga med att inte generalisera informanternas utsagor till en universell verklighet utan endast försökt finna förståelse för det de berättat och upplevt.

En ytterligare reflektion som är viktigt att belysa är de avgränsningar som gjorts i studien. Till att börja med är urvalet och antalet informanter för litet för att kunna uppnå en större generaliserbarhet. Detta har i många avseenden att göra med den tidsram som fanns för genomförandet av studien. Med mer tid hade det varit möjligt att göra en bredare och djupare studie vilket skulle givit en större insikt om colorism och dess verkan. Viktigt är också att belysa studiens tillförlitlighet. På grund av den strikta tidsramen gjordes valet att använda bekvämlighetsurval. Detta innebar att informanterna till studien valdes utifrån människor som fanns inom vårt kontaktnät. Möjligheten att detta hade en påverkan på hur intervjuerna tog form är således viktig att belysa. Dock finns också möjligheten att vår relation till informanterna gjorde att de berättade saker som de annars kanske inte gjort. Således finns också möjligheten att detta fick fruktbara effekter för studien.

En annan central begränsning som är viktigt att belysa är de teoretiska utgångspunkterna. Redan i de inledande stadierna av studien gjordes valet att inte utforska fenomenet utifrån ett intersektionellt perspektiv. Exempelvis togs inte faktorer som genus, klass, eller socialt kapital med i studien. Även om dessa faktorer är viktiga nyanser i människors livsvärld valde vi att endast fokusera på de subjektiva upplevelser som de valda informanterna hade av fenomenet och dess effekter. Att studien begränsades till att undersöka kvinnor har även det haft en möjlig påverkan på hur resultatet ser ut. Hade den bedrivits på män kanske upplevelsen varit någon helt annan. Även informanternas ålder och tid de varit bosatta i Sverige kan ha varit avgörande faktorer. Exempelvis såg vi hur de informanter som hade ett starkare band till den latinamerikanska diasporan hade tydligare upplevelser av colorism än de som inte hade lika starka kopplingar till hemlandet. Vi såg också hur de informanter som hade en svensk förälder hade mer subtila upplevelser av fenomenet än de vars båda föräldrar kom från Latinamerika. Slutligen är den förförståelse som vi som forskare besitter viktig att reflektera över. Då den kvalitativa metoden och dess empiri lämnar stort utrymme för forskarens tolkningar är detta något som är viktigt att ha i åtanke. Att tolka människors berättelser är en svår uppgift. På så vis är det viktigt att belysa forskarrollen som vi som genomfört studien besitter. Att vi båda har rötter från Latinamerika innebär att vi redan har en god förståelse kring kulturella koder. Det har dock varit en ambition hos oss att vara så objektiva som möjligt i vår analys av materialet.

Förslag till vidare forskning:

Colorism är ett sociologiskt fenomen som det inte forskats så mycket på här i Sverige. Således vore det både intressant och fruktbart att bedriva ytterligare forskning kring fenomenet inom den svenska kontexten. Detta skulle med fördel kunna göras på olika folkgrupper, kön och åldrar. En återkommande kritik kring de amerikanska studier som bedrivits på den latinamerikanska diasporan är att den inte lyckats fånga den variation som finns utan endast fokuserat på hudfärg och relationen mellan vita och svarta. På så vis skulle bredare studier där människor från olika latinamerikanska länder vara både spännande och generera nyfunnen information.

Ytterligare exempel på vidare forskning är att studera fenomenet utifrån latinamerikanska män och deras upplevelser. Exempelvis skulle det möjligtvis vara intressant att göra en komparativ studie mellan män och kvinnors upplevelser av hudfärg och inomgrupps diskriminering inom de latinamerikanska länderna.

REFERENSLISTA

- Ahrne, Göran och Svensson, Peter. (2015). *Handbok i kvalitativa metoder*. 2:3 uppl. Stockholm: Liber
- Aspers, Patrik. (2011). *Etnografiska metoder: Att förstå och förklara samtiden*. 2:2 uppl. Malmö: Liber
- Araujo Dawson, Beverly och Quiros, Laura. (2013). *The Color Paradigm: The Impact of Colorism on the Racial Identity and Identification of Latinas*. *Journal of Human Behavior in the Social Environment*. Vol. 23, 3 uppl, s. 23:3, 287-297. Tillgänglig: <http://dx.doi.org/10.1080/10911359.2012.740342>
Hämtad: 24-10-2017
- Araujo Dawson, Beverly och Quiros, Laura. (2014). *The Effects of Racial Socialization on the Racial and Ethnic Identity Development of Latinas*. *Journal of Latina/o Psychology* (2014). American Psychological Association, Vol. 2, No. 4, 200–213 2168-1678. Tillgänglig: <http://dx.doi.org/10.1037/lat0000024> Hämtad: 31-10-2017
- Bryman, Alan. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 2 uppl. Malmö: Liber.
- Chavez-Dueñas Y. Nayeli, Adames Y. Hector, Organista C. Kurt. (2014). *Skin-Color Prejudice and Within-Group Racial Discrimination: Historical and Current Impact on Latinola Populations*. *Hispanic Journal of Behavioral Sciences*. Vol 36, 1 uppl, s. 3-26. Tillgänglig: <https://doi.org/10.1177/0739986313511306> Hämtad: 31-10-2017
- Dixon R. Angela och Telles, Edward. (2017) *Skin Color and Colorism: Global Research, Concepts, and Measurement*. *Annual Review of Sociology*. 43:1 uppl, s. 405-424. Tillgänglig: <http://www.annualreviews.org/doi/10.1146/annurev-soc-060116-053315> Hämtad: 10-11-2017
- Fanon, Frantz. (1997). *Svart hud vita masker*. Göteborg: Daidalos.
- Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. (2002). Stockholm: Vetenskapsrådet. Tillgänglig: http://www.gu.se/digitalAssets/1268/1268494_forskningsetiska_principer_2002.pdf
- Giddens, Anthony och Sutton, W. Philip. (2014). *Sociologi*. 5:1 uppl. s. 74-76. Lund: Studentlitteratur AB.
- Habel, Ylva. (2012). *Rörelser och schatteringar inom kritiska vithetsstudier*, I: Hübinette, Tobias. Hörnfeldt, Helena. Farahani, Fataneh, och Rosales, Rene Leon. (red.) *Om ras och vithet i det samtida Sverige*. 2012:4. Tumba: Mångkulturellt centrum, s. 45–82.

Hermerén, Göran (red.) (2017). *God forskningssed*. Stockholm: Vetenskapsrådet. Tillgänglig:

<https://publikationer.vr.se/produkt/god-forskningssed/>

Hübinette, Tobias. Hörnfeldt, Helena. Farahani, Fataneh och Rosales, Rene Leon. (2012). *Inledning, I:* (red.) *Om ras och vithet i det samtida Sverige*. 2012:4. Tumba: Mångkulturellt centrum, s. 11–37.

Loomba, Ania. (2012). *Kolonialism/postkolonialism*. 2 uppl. Finland: Bookwell AB.

Lundström, Catrin. (2007). *Svenska-latinas: Ras, klass och kön i svenskhetens geografi*. Stockholm: Makadam förlag.

Said, Edward. (2016). *Orientalism* Nyutg. Stockholm: Ordfront.

Stephens Dionne P. och Fernández. Paula. (2012). *The Role of Skin Color on Hispanic Women's Perceptions of Attractiveness*. *Hispanic Journal of Behavioral Sciences*. Vol 34, 1 uppl, s. 77-94.

Tillgänglig: <https://doi.org/10.1177/0739986311427695> Hämtad: 26-10-2017

BILAGOR

Bilaga 1

Intervjumall

Bakgrund

Erfarenheter av colorism?

- vet de vad det är?
- har de märkt av det?
- har de hört om det?

Själva upplevelser (beskrivande)

Colorism inom familjen

- på vilket sätt?
- hur har det känt?
- är det självklara antaganden eller sker fenomenet i det tysta?

• Reproducering

- val av parter?
- val av arbete/utbildning?
- syn på sina barn?

• Yttre påverkan

- vilka serier de tittar på?
- förebilder?
- vilka bilder?

• Inre påverkan?

- självförtroende?
- självkänsla?
- självidentitet?

• Effekter

- hälsa
- arbete
- diskriminering